

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23.09.2008, sp. zn. 29 Cdo 3137/2007, ECLI:CZ:NS:2008:29.CDO.3137.2007.1

Číslo: 32/2009

Právní věta: Za škodu nebo jinou újmu způsobenou předběžným opatřením, které bylo zrušeno z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno, odpovídá navrhovatel předběžného opatření, i když předběžné opatření bylo změněno nebo zrušeno odvolacím soudem; odpovědnost státu za škodu způsobenou předběžným opatřením podle zákona č. 82/1998 Sb. ve znění pozdějších předpisů je vyloučena. To platí i tehdy, jestliže odvolací soud změnil předběžné opatření tak, že návrh na jeho nařízení odmítl.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 23.09.2008

Spisová značka: 29 Cdo 3137/2007

Číslo rozhodnutí: 32

Číslo sešitu: 3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Náhrada škody, Předběžné opatření

Předpisy: § 13 odst. 2 předpisu č. 82/1998Sb.

§ 147 odst. 4 předpisu č. 182/2006Sb.

§ 191 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 2 odst. 2 předpisu č. 82/1998Sb.

§ 4a odst. 4 předpisu č. 328/1991Sb. ve znění do 31.12.2007

§ 5 odst. 2 předpisu č. 82/1998Sb.

§ 75 odst. 2 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 75b odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 77 odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 77a odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 78d odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 78g odst. 3 předpisu č. 99/1963Sb.

§ 8 odst. 2 předpisu č. 82/1998Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 12. 7. 2006 zamítl O b v o d n í s o u d pro Prahu 2 žalobu, kterou se žalobce (správce konkursní podstaty úpadkyně G., a. s.) domáhal po žalované (České republice - Ministerstvu spravedlnosti) zaplacení částky 60 680 000 Kč s 3% úrokem z prodlení od 17. 3. 2003 do zaplacení (bod I. výroku) a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku).

Soud vyšel při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku (coby škody způsobené úhradou smluvní pokuty ve výši 20 910 000 Kč a škody v podobě ušlého zisku ve výši 39 770 000 Kč) zejména ze skutkových zjištění, podle kterých:

- 1) Pozdější úpadkyně jako prodávající uzavřela dne 3. 4. 2002 se společností TP jako kupující opční smlouvu, jejímž předmětem byla dvouměsíční opce na koupi 82 kusů neregistrovaných listinných akcií na majitele, pořadového čísla 1-50 a 100-131, emitovaných společností SC za cenu 850 000 Kč „za jeden kus akcie“ o nominální hodnotě 1 000 000 Kč. Za porušení závazku prodávající převést akcie na kupující byla v opční smlouvě sjednána smluvní pokuta ve výši 30 % z ceny akcií.
- 2) Podle návrhu smlouvy o koupi cenných papírů měla společnost S., s. r. o., prodat pozdější úpadkyni akcie označené v opční smlouvě za celkovou kupní cenu 29 930 000 Kč.
- 3) Krajský soud v Brně nařídil dne 3. 4. 2002 podle návrhu Č. banky, a. s., předběžné opatření (usnesením), kterým pozdější úpadkyni uložil zdržet se nabytí listinných akcií na majitele o jmenovité hodnotě 1 000 000 Kč za jednu akcii, emitovaných společností SC.
- 4) Společnost TP vyzvala pozdější úpadkyni dne 7. 5. 2002 k uzavření smlouvy o nákupu akcií podle podmínek opční smlouvy.
- 5) Dne 22. 5. 2002 uplatnila společnost TP u pozdější úpadkyně nárok na zaplacení výše označené smluvní pokuty za porušení opční smlouvy.
- 6) Usnesením ze dne 28. 6. 2002, které nabylo právní moci 17. 8. 2002, změnil Vrchní soud v Olomouci usnesení o nařízení předběžného opatření, označené pod bodem 3), tak, že návrh na nařízení předběžného opatření odmítl, uzavíraje, že v tomto návrhu nejsou akcie dostatečně určité specifikovány a proto je neurčitý.
- 7) Usnesením ze dne 15. 10. 2004 prohlásil Krajský soud v Praze konkurs na majetek úpadkyně a správcem její konkursní podstaty ustanovil žalobce.

V rovině právní pak soud uzavřel, že věc podléhá režimu zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), cituje jeho § 13.

Dodal, že předpokladem objektivní odpovědnosti státu za škodu je:

- 1) nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup,
- 2) vznik škody a
- 3) příčinná souvislost mezi podmínkami ad 1) a ad 2).

Při zkoumání, zda byl naplněn první předpoklad, soud uvedl, že nařízením předběžného opatření „došlo ke vzniku nesprávného úředního postupu“. Návrh na nařízení předběžného opatření měl totiž být odmítnut pro neurčitost a soud (který předběžné opatření nařídil) se dostatečně nezabýval tím, zda příslušný návrh obsahuje veškeré náležitosti ve smyslu § 75 odst. 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu. Námitku žalované, že ve sporu není pasivně legitimována vzhledem k ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř., soud odmítl, s tím, že kdyby předběžné opatření nebylo vůbec nařízeno a soud lépe zkoumal předpoklady pro jeho vydání a rovnou je odmítl, „nedošlo by ke vzniku nesprávného úředního postupu a tím i k možné žalobcem tvrzené škodě“. Podle soudu „prioritní

příčinou (rozuměj vzniku škody) je rozhodnutí soudu a uvedené ustanovení (rozuměj ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř.) tak aplikovat nelze“.

Žaloba byla přesto zamítnuta, jelikož soud nedovodil splnění druhého předpokladu (nedovodil vznik škody). Žalobce podle soudu neprokázal, že pozdější úpadkyně skutečně uhradila společnosti TP smluvní pokutu, ani škodu způsobenou pozdější úpadkyní v podobě ušlého zisku.

K odvolání žalobce Městský soud v Praze rozsudkem ze dne 27. 2. 2007 potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok) a rozhodl o nákladech odvolacího řízení (druhý výrok).

Odvolací soud měl odvoláním napadený rozsudek za věcně správný, byť z jiných příčin. Na rozdíl od soudu prvního stupně totiž uzavřel, že bylo-li tvrzeno, že škoda vznikla v důsledku nařízeného předběžného opatření, pak odpovědnost státu za ni vylučuje ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění).

Instituty upravující odpovědnost (za škodu) v ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) a v zákoně č. 82/1998 Sb. nemohou podle odvolacího soudu obstát vedle sebe (žalobce nemůže požadovat náhradu škody souběžně vůči státu i vůči bance jako navrhovatele předběžného opatření).

V ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř. se podle odvolacího soudu promítla skutečnost, že soud nařizuje předběžné opatření na základě navrhovatelem tvrzených a osvědčených skutečností, o nichž se zpravidla neprovádí dokazování a k nimž nemá žalovaný možnost se předem vyjádřit. Odpovědnost za výsledek řízení tak do značné míry závisí na tom, kdo nařízení předběžného opatření navrhl.

Vložením zkoumaného ustanovení do občanského soudního řádu dal zákonodárce najevo – pokračoval odvolací soud – že v případech, na něž dopadá, nese odpovědnost za nařízení předběžného opatření výlučně jeho navrhovatel. Odpovědnost podle § 77 odst. 3 o. s. ř. je také koncipována šířeji, neboť navrhovatel předběžného opatření odpovídá nejen za škodu, nýbrž i za jiné újmy, a nejen žalovanému, nýbrž všem, kterým vznikne předběžným opatřením újma.

Jde tedy o speciální institut procesního práva, podle něhož se nahrazují újmy těm, jimž vznikly nařízením předběžného opatření. Odtud odvolací soud dovodil, že mohl-li se poškozený domáhat náhrady újmy po navrhovateli předběžného opatření podle § 77 odst. 3 o. s. ř., nemůže se z téhož důvodu domáhat po státu náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb. Odpovědnost státu podle zákona č. 82/1998 Sb. by přicházela v úvahu pouze tehdy, „kdyby nepřicházela v úvahu možnost požadovat náhradu újmy vůči navrhovateli předběžného opatření, tedy např. tehdy, kdyby předběžné opatření bylo vydáno bez návrhu“.

Námítka žalované, že ve věci není pasivně legitimována, neboť odpovědnost za škodu způsobenou nařízením předběžného opatření nese navrhovatelka, tedy banka, je proto důvodná, uzavřel odvolací soud.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání, jehož přípustnost opírá o ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., namítaje, že je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatel nesouhlasí se závěrem odvolacího soudu, že mohl-li se poškozený domáhat náhrady újmy po navrhovateli předběžného opatření podle § 77 odst. 3 o. s. ř., nemůže se z téhož důvodu domáhat po státu náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb.

Poukazuje na to, že již v podání z 3. 7. 2006 zdůraznil, že předběžné opatření v daném případě vůbec

nemělo být nařízeno, neboť pro to – v intencích rozhodnutí Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 6. 2002 – nebyly splněny zákonné podmínky (soud měl návrh na nařízení předběžného opatření odmítnout podle § 75a odst. 1 o. s. ř.). V tomto ohledu se dovolává i závěrů obsažených v rozsudku soudu prvního stupně.

Podotýká dále, že aplikace § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) na daný případ je v rozporu s výslovným zněním a logikou tohoto ustanovení, jakož i celého § 77 o. s. ř.

Ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř. pojí povinnost navrhovatele předběžného opatření k náhradě případné újmy tomu, komu předběžným opatřením vznikla, se zánikem nebo se zrušením předběžného opatření z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno. V ustanovení § 77 odst. 1 o. s. ř. jsou důvody zániku předběžného opatření vyjmenovány taxativně pod písmeny a) až d) a podle § 77 odst. 2 o. s. ř. zruší předseda senátu předběžné opatření, jestliže pominou důvody, pro které bylo nařízeno. Z uvedeného je podle dovolatele patrné, že odmítnutí návrhu na nařízení předběžného opatření Vrchním soudem v Olomouci nelze podřadit případům zániku nebo zrušení předběžného opatření, taxativně vyjmenovaným a definovaným v ustanovení § 77 o. s. ř.

Dle § 77 odst. 3 o. s. ř. má o náhradě újmy způsobené předběžným opatřením rozhodnout na návrh poškozeného soud, který nařídil předběžné opatření. Podle dovolatele však lze stěží předpokládat, že by zákonodárce svěřoval toto rozhodnutí uvedenému soudu i v případech, kdy soud vznik újmy sám způsobil „svým nesprávným rozhodnutím“.

I z hlediska této logiky lze vyloučit – míní dovolatel – že by se ustanovení § 77 o. s. ř. mohlo vztahovat i na případy, kdy soud nařídí předběžné opatření, ač pro to nebyly splněny zákonné podmínky, a odvolací soud později toto rozhodnutí změnil a návrh na nařízení předběžného opatření odmítl.

Dovolatel výslovně napadá rozsudek odvolacího soudu v „celém rozsahu“, tedy i v té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku o nákladech řízení a ve druhém výroku o nákladech odvolacího řízení. Dovolání v tomto rozsahu ovšem není přípustné (srov. např. usnesení uveřejněné pod číslem 4/2003 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek), Ne j v y š š í s o u d je proto potud bez dalšího odmítl podle ustanovení § 243b odst. 5 a § 218 písm. c) o. s. ř.

Z odůvodnění:

V rozsahu, v němž směřuje proti potvrzujícímu výroku rozsudku odvolacího soudu ve věci samé, shledává Nejvyšší soud dovolání přípustným podle ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro posouzení právních otázek dovoláním otevřených a Nejvyšším soudem dosud neřešených. Potud dovolání zamítl.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), nejsou dovoláním namítány a ze spisu se nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právních otázek vymezených dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelem, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Ustanovení § 77 o. s. ř. v rozhodném znění (tj. ve znění účinném do 31. 3. 2005) znělo takto:

§ 77

(1) Předběžné opatření zanikne, jestliže

- a) navrhovatel nepodal ve lhůtě soudem určené návrh na zahájení řízení;
- b) nebylo návrhu ve věci samé vyhověno;
- c) bylo návrhu ve věci samé vyhověno a uplynulo patnáct dní od vykonatelnosti rozhodnutí o věci;
- d) uplynula určená doba, po kterou mělo trvat.

(2) Předběžné opatření předseda senátu zruší, jestliže pominou důvody, pro které bylo nařízeno; o zrušení předběžného opatření podle § 76a rozhodne předseda senátu soudu příslušného podle § 88 písm. c).

(3) Zaniklo-li nebo bylo-li zrušeno předběžné opatření z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno, je navrhovatel povinen nahradit újmy tomu, komu předběžným opatřením vznikly; to neplatí, jde-li o předběžné opatření podle § 76a. Rozhodne o tom na návrh soud, který nařídil předběžné opatření.

Podle § 5 zákona č. 82/1998 Sb. ve znění zákona č. 120/2001 Sb. a nálezu Ústavního soudu č. 234/2002 Sb. (jež je pro věc rozhodným) stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena

- a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení nebo v řízení trestním,
- b) nesprávným úředním postupem.

Ustanovení § 8 a § 13 zákona č. 82/1998 Sb. (v rozhodném znění) zněla následovně:

§ 8

(1) Nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze, není-li dále stanoveno jinak, uplatnit pouze tehdy, pokud pravomocné rozhodnutí bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem. Rozhodnutím tohoto orgánu je soud rozhodující o náhradě škody vázán.

(2) Nárok na náhradu škody způsobené nezákonným rozhodnutím lze přiznat pouze tehdy, pokud poškozený využil možnosti podat proti nezákonnému rozhodnutí odvolání, rozklad, námitky, odpor, stížnost nebo opravný prostředek podle zvláštního předpisu (dále jen „řádný opravný prostředek“), nejde-li o případy zvláštního zřetele hodné.

(3) Byla-li škoda způsobena nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc, lze nárok uplatnit i tehdy, pokud rozhodnutí bylo zrušeno nebo změněno na základě řádného opravného prostředku.

§ 13

(1) Stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti učinit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě.

(2) Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Změny zákona č. 82/1998 Sb., provedené s účinností od 1. 11. 2004 zákonem č. 539/2004 Sb., se citovaných ustanovení netýkají. Změny provedené dále s účinností od 27. 4. 2006 zákonem č. 160/2006 (jež se týkají i citovaných ustanovení) nejsou pro právní posouzení této věci rozhodné, jelikož při absenci přechodných ustanovení, jež by určovala jinak, je pro posouzení vzniku tvrzené odpovědnosti státu za škodu rozhodné znění zkoumaného zákona v roce 2002 (kdy soudy rozhodovaly o předběžném opatření).

Nejvyšší soud především poukazuje na vnitřní rozpornost argumentace soudu prvního stupně, kterou zčásti přebírá i dovolání. Byla-li totiž dovolateli způsobena škoda předběžným opatřením nařízeným rozhodnutím soudu prvního stupně a odklizeným rozhodnutím odvolacího soudu (srov. i úsudek soudu prvního stupně, podle kterého „prioritní příčinou /rozuměj vzniku škody/ je rozhodnutí soudu a uvedené ustanovení /rozuměj ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř./ tak aplikovat nelze“), pak v žádném případě nelze uzavřít, že nařízením předběžného opatření „došlo ke vzniku nesprávného úředního postupu“. Ani z pohledu žalobních tvrzení nebyla škoda způsobena tím, že soud návrh na nařízení předběžného opatření neodmítl (kdyby soud ve věci zůstal nečinným nebo kdyby návrh na nařízení předběžného opatření zamítl, škoda by mechanismem popsaným v žalobě vůbec nemohla vzniknout), nýbrž tím, že požadované rozhodnutí bylo vydáno (že předběžné opatření bylo nařízeno). V konkurenci s ustanovením § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) tak za dané situace mohou být pouze příslušná ustanovení zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, tedy rozhodnutím (zde vydaným v občanském soudním řízení), jež bylo pro nezákonnost zrušeno nebo změněno příslušným orgánem (zde odvolacím soudem), nadto nezákonným rozhodnutím vykonatelným bez ohledu na právní moc (srov. výše citovaný § 5 písm. a/ a § 8 zákona č. 82/1998 Sb. v rozhodném znění).

Nejvyšší soud rovněž neshledává opodstatněnou dovolatelovu argumentaci opírající se o systematické začlenění odstavce 3 v ustanovení § 77 o. s. ř. a o jeho návaznost na odstavce 1 a 2 tohoto ustanovení. V mezích této argumentace totiž dovolatel opomíjí historický vývoj daného institutu.

Ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř. se nacházelo v občanském soudním řádu v nezměněné podobě od 1. 4. 1964, kdy občanský soudní řád (zákon č. 99/1963 Sb.) nabyl účinnosti, do 31. 3. 2005. V době od 1. 1. 1951 do 31. 3. 1964 přitom srovnatelnou úpravu obsahovalo ustanovení § 227 odst. 4 zákona č. 142/1950 Sb., o řízení ve věcech občanskoprávních (občanského soudního řádu). Až do poloviny roku 1969 pak označená ustanovení oněch občanských soudních řádů byla jedinou úpravou odpovědnosti za škodu nebo jinou újmu vzniklou tomu, komu předběžným opatřením vydaným v občanském soudním řízení vznikla. Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník účinný od 1. 4. 1964, sice určoval (v § 426), že státní orgán nebo orgán, na který přešly úkoly státního orgánu, odpovídá též za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím podle úpravy obsažené ve zvláštních předpisech, zvláštní předpis zakládající odpovědnost státu za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu vydaným v občanském soudním řízení však byl přijat až s účinností od 1. 7. 1969 (šlo o zákon č. 58/1969 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou rozhodnutím orgánu státu nebo jeho nesprávným úředním postupem, jenž byl s účinností od 15. 5. 1998 nahrazen právě zákonem č. 82/1998 Sb.).

Úprava dovolující soudu odmítnout (bez použití § 43 o. s. ř.) návrh na předběžné opatření, které neobsahuje všechny náležitosti nebo které je nesrozumitelné anebo neurčité, jestliže pro tyto nedostatky nelze pokračovat v řízení (§ 75a odst. 1 o. s. ř.), pak byla začleněna do občanského soudního řádu až s účinností od 1. 1. 2001 (zřeknutím č. 30/2000 Sb.). Pro úplnost zbývá dodat, že v době od 1. dubna 2005 (po novele občanského soudního řádu provedené zákonem č. 59/2005 Sb.) obsahuje úpravu srovnatelnou s ustanovením § 77 odst. 3 o. s. ř. (jež bylo k témuž datu zrušeno) ustanovení § 77a o. s. ř., u kterého koncepci výlučné objektivní odpovědnosti navrhovatele za škodu

nebo jinou újmu, která by vznikla předběžným opatřením, posiluje i úprava tzv. jistoty, obsažená v § 75b o. s. ř.

Odvolací soud správně vystihl, že ustanovení § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) odráží skutečnost, že soud nařizuje předběžné opatření na základě navrhovatelem tvrzených a osvědčených skutečností, o nichž se zpravidla neprovádí dokazování a k nimž nemá žalovaný možnost se předem vyjádřit. Odpovědnost za škodu nebo jinou újmu způsobenou nařízením předběžného opatření tak logicky nese ten, kdo o nařízení požádal, a to bez zřetele k tomu, zda předběžné opatření bylo nařízeno v souladu se zákonem či nikoli. Podstatné je jen to, že k zániku či ke zrušení předběžného opatření došlo z jiného důvodu než proto, že návrhu ve věci samé bylo vyhověno, nebo proto, že právo navrhovatele bylo uspokojeno.

V době, kdy o konkurenci odpovědnosti navrhovatele předběžného opatření a státu nemohlo být řeči (od 1. 1. 1951 do 1. 7. 1969, kdy nabyl účinnosti zákon č. 58/1969 Sb.), by tak z pohledu dovolatelovy logiky navrhovatel předběžného opatření nesl majetkovou odpovědnost za škodu nebo jinou újmu způsobenou tomu, komu vznikla předběžným opatřením, které při odvolacím přezkumu obstálo (o kterém odvolací soud v potvrzujícím rozhodnutí uzavřel, že bylo nařízeno v souladu se zákonem) nebo které nebylo podrobeno odvolacímu přezkumu (například proto, že odvolání proti němu vůbec nebylo podáno). Takové odpovědnosti by navrhovatel předběžného opatření byl naopak zbaven (aniž by ji nesl někdo jiný), kdyby předběžné opatření bylo (jako nezákonně vydané) odvolacím soudem zrušeno nebo změněno. Absurdita takového úsudku (k němuž však uvedená argumentace nutně vede) je zřejmá.

Odvolací soud též správně poukázal na to, že odpovědnost podle § 77 odst. 3 o. s. ř. je koncipována širěji (týká se i jiné újmy) než odpovědnost státu (pouze) za škodu podle zákona č. 82/1998 Sb.

Oporu v zákoně nemá ani úvaha, podle níž by stát odpovídal za škodu, jen kdyby odvolací soud změnil usnesení o nařízení předběžného opatření tak, že návrh na jeho nařízení odmítne (jako v tomto případě), a nikoli již tehdy, změnil-li odvolací soud usnesení o nařízení předběžného opatření tak, že návrh na jeho nařízení zamítne. Kdyby mělo platit, že odpovědnost státu podle zákona č. 82/1998 Sb. je dána v prvním případě, pak by nutně musela být dána i v případě druhém (v režimu zákona č. 82/1998 Sb. by měněné rozhodnutí soudu prvního stupně bylo nezákonné v obou popsáných situacích).

Zákonná úprava odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím vychází z (nevysloveného leč zřejmého) předpokladu, že zvláštní úprava obsažená v právních předpisech, na jejichž základě bylo nezákonné rozhodnutí vydáno, nezakládá ve stejném nebo i širším rozsahu odpovědnost jiného subjektu.

K typickým příkladům úpravy, jež automaticky vylučuje odpovědnostní nároky vůči státu podle zákona č. 82/1998 Sb. (a před 15. 7. 1998 podle zákona č. 58/1969 Sb.), náleží například úprava obsažená v § 191 odst. 2 o. s. ř. ve stávajícím znění (jež v této podobě s drobným doplněním provedeným s účinností od 1. 8. 2005 zákonem č. 205/2005 Sb. platí od 1. 4. 1964). Již v díle Handl, V. – Rubeš, J. a kol., Občanský soudní řád, Komentář, Panorama Praha 1985, I. díl, str. 835 se tato úprava (jež vylučuje odpovědnost státu již proto, že stát výslovně řadí mezi ty, kdož odpovědnostní nárok naopak uplatňují) srovnává s „obdobnou“ úpravou v § 77 odst. 3 o. s. ř. Dalším příkladem téhož je úprava obsažená v § 78g o. s. ř. (ve spojení s § 78d o. s. ř.), ve znění pozdějších předpisů, která u institutu zajištění předmětu důkazního prostředku zakládá obdobně odpovědnost navrhovatele takového zajištění za škodu a jinou újmu každému, komu zajištěním předmětu důkazního prostředku vznikla. Podobnou funkci plní (ve vztahu k neúspěšnému navrhovateli konkursu) ustanovení § 4a odst. 4 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění účinném do 31. prosince 2007 a (ve vztahu k neúspěšnému insolvenčnímu navrhovateli) ustanovení § 147

zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění pozdějších předpisů.

Obecně lze říci, že stát nenese odpovědnost za škodu vzniklou činností, která je výkonem státní správy, tam, kde příslušný zákon přičítá odpovědnost za výsledek takové činnosti tomu, kdo ji podnikl („navrhovatel“), bez zřetele k tomu, zda výsledku (zpravidla rozhodnutí) bylo docíleno v souladu se zákonem (zda šlo o rozhodnutí „správné“) nebo v rozporu s ním (zda šlo o rozhodnutí, jež bylo následně změněno či zrušeno a tudíž o rozhodnutí „nezákonné“ ve významu přisuzovaném tomuto pojmu zákonem č. 82/1998 Sb.).

V případě uvedeném v § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) škoda nebo jiná újma vzniká sice coby důsledek omezení založených předběžným opatřením, protiprávnost se však nepojí s „nezákonností“ předběžného opatření, nýbrž s tím, zda zaniklo nebo bylo zrušeno z jiných než v § 77 odst. 3 o. s. ř. vypočtených příčin. V režimu zákona č. 82/1998 Sb. tu přitom nejde o to, že se stát odpovědnosti za škodu zproští (to by odporovalo § 2 uvedeného zákona), nýbrž o to, že je předem zřejmé, že tuto odpovědnost nese někdo jiný – navrhovatel předběžného opatření.

Zákonná úprava, která přičítá odpovědnost za újmy vzniklé tomu, komu předběžným opatřením vznikly, navrhovateli předběžného opatření, a to bez zřetele k tomu, zda předběžné opatření bylo nařízeno při splnění všech zákonem požadovaných podmínek, je úpravou zvláštní, jež vylučuje obecnou úpravu odpovědnosti státu za škodu způsobenou nezákonným rozhodnutím, obsaženou v zákoně č. 82/1998 Sb.

Nepřípadným je v této souvislosti dovolatelův argument, že lze stěží předpokládat, že by zákonodárce svěřoval rozhodnutí podle § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění) soudu, který nařídil předběžné opatření i v případech, kdy soud vznik újmy sám způsobil „svým nesprávným rozhodnutím“. Vznik újmy, o které hovoří § 77 odst. 3 o. s. ř. (v rozhodném znění), totiž způsobuje i předběžné opatření nařízené tímž soudem správně.

Na tomto základě Nejvyšší soud uzavírá, že dovolací důvod dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dán není. Proto Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), dovolání zamítl (§ 243b odst. 2 o. s. ř.) jako neopodstatněné.